

Zitting 1981

16 981

Wijziging van de Wet op het afbetalingsstelsel 1961 en van de Wet op het consumptief geldkrediet

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Het consumptief krediet heeft mede onder invloed van de gestegen welvaart de laatste decennia een grote stijging te zien gegeven. Nieuwe vormen van consumentenkrediet zijn tot ontwikkeling gekomen. Het merendeel van deze kredietvormen is thans binnen het bereik gekomen van grote groepen consumenten. Hierdoor is de behoefte van de consument aan voorlichting en marktdoorzichtigheid op dit terrein sterk gegroeid.

Door een vergroting van de marktdoorzichtigheid wordt de consument in staat gesteld een meer verantwoorde keuze te maken uit de kredietaanbiedingen van de verschillende instellingen. Uiteraard zal een consument, die overweegt krediet te nemen, eerst nagaan hoe hoog het bedrag is dat hij periodiek kan opbrengen voor rente en aflossing van het krediet. Maar daarnaast zal hij evenzeer geïnteresseerd zijn in de mogelijkheid te beoordelen welke kredietaanbieding voor hem het beste is, waarbij de kredietvorm en de kredietvergoeding een belangrijke rol spelen.

Omdat een uniform «prijsvoorschrift» ontbreekt is het voor de consument heel moeilijk een goede prijsvergelijking te maken tussen de verschillende kredietaanbiedingen; verschillen in rentevergoeding en in rekening gebrachte kosten, alsmede de grote verscheidenheid in aantal en lengte van de termijnen, zijn daar debet aan.

Door de totale kredietvergoeding – zowel inhoudende rentekosten als in rekening gebrachte administratiekosten, bereidstellingsprovisie, dekking van overlidensrisico, en dergelijke – weer te geven in een percentage op jaarbasis van het werkelijk genoten krediet, wordt wél een juiste prijsvergelijking van kredieten mogelijk gemaakt.

Het effectief kredietvergoedingspercentage is een maatstaf waarmee de aanbiedingen van de verschillende kredietinstellingen onderling vergeleken kunnen worden. Dit percentage laat de kredietgever vrij in het bepalen van de methode van berekening van de door hem gevraagde kredietvergoeding; de presentatie van deze tarieven aan de consument wordt echter via een «terugrekenmethode» geüniformeerd. Door het invoeren van een verplichting tot het vermelden van het effectief kredietvergoedingspercentage wordt derhalve de marktdoorzichtigheid bevorderd.

2. Advies SER-commissie

Op 23 oktober 1978 heeft de SER-Commissie Uitvoeringsvoorschriften Wet Afbetalingsstelsel advies uitgebracht inzake de berekening en aanduiding van kredietkosten bij afbetalingskredieten. De commissie acht de verbetering van de marktdoorzichtigheid een goede zaak. Indien een verplichting tot het vermelden van een effectief kredietvergoedingspercentage zou worden ingevoerd, is de commissie van mening dat een dergelijke verplichting ook moet gelden voor kredietbemiddelaars. Over de wijze, waarop de verplichting tot vermelding van een effectief kredietvergoedingspercentage nader moet worden uitgewerkt bestaat echter binnen de commissie geen eenstemmigheid. Vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties en van de vakbeweging zijn voorstander van een systeem van aanduiding van effectieve kredietvergoeding op jaarbasis. Vertegenwoordigers van het bedrijfsleven bepleiten een splitsing tussen interest en overige kredietkosten en voorts vermelding van een maand- in plaats van een jaarpercentage. Ten slotte wensen zij, indien een percentage op jaarbasis verplicht wordt, een vrijstelling van deze verplichting voor wat betreft kredieten beneden f 2000.

Naar onze mening biedt een uniform systeem van aanduiding van effectieve kredietvergoeding op jaarbasis voor de consument de grootste duidelijkheid en wordt de marktdoorzichtigheid bevorderd. Dit ligt ook in de lijn van het voorstel van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 27 februari 1979 betreffende harmonisatie van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake het consumentenkrediet (Pb. E.G. C 80). In de artikelen 3, 5 en 6 van de ontworpen richtlijn zijn regels van die strekking opgenomen. Voorts wordt in de aanbeveling van de Raad van de OESO van 11 april 1977 (Acts of the organisation, Vol. 17, no. 28) over consumentenbescherming op het terrein van het consumentenkrediet voorgesteld dat de lid-staten vermelding van de effectieve jaarlijkse rente verplicht stellen. Wij zijn voorts van oordeel dat de suggestie om tussen de eigenlijke rente en de overige kredietkosten een splitsing te maken niet dient te worden gevolgd. Zulks zou voor de consument een grote onduidelijkheid laten bestaan, omdat hij bij het vergelijken van verschillende kredietaanbiedingen twee uiteenlopende grootheden, die niet op één noemer zijn gebracht, tegen elkaar zou moeten afwegen.

Ook de wens van de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven om te volstaan met een maandpercentage scheidt naar onze mening geen duidelijkheid voor de consument, met name omdat een aanduiding op jaarbasis van rente-opbrengsten en van rente-kosten in de financiële wereld nu eenmaal gebruikelijk is. Bovendien zou het vermelden van enkel maandpercentages bij toepassing van het systeem van samengestelde interest ten dele het – hogere – effectieve kredietvergoedingspercentage op jaarbasis versluieren.

Een vrijstelling van de verplichting om het effectieve kredietvergoedingspercentage te vermelden bij kredieten beneden een bepaald bedrag achten wij niet verantwoord. Juist bij kleinere kredieten komt het voor dat een in verhouding nogal hoge kredietvergoeding wordt gevraagd. Door een vrijstelling zou ten aanzien van deze kredieten marktdoorzichtigheid blijven bestaan.

De vertegenwoordigers van het bedrijfsleven in de commissie hebben gewezen op de problemen van de postorderbedrijven en de kredietverlenende detailhandel om per artikel het effectieve kredietvergoedingspercentage aan te geven. Wij hebben begrip voor die problemen en wij zullen ter zake overleg plegen met organisaties van belanghebbenden alvorens tot uitvoering van de nieuwe wetsbepalingen over te gaan.

De SER-Commissie heeft in haar advies de aandacht erop gevestigd dat naast afbetalingsleveranciers en afbetalingsfinanciers op dit gebied ook nog personen werkzaam zijn, die niet zelf op afbetaling verkopen of dergelijke transacties financieren, maar uitsluitend bedrijfsmatig bemiddelen bij het tot stand komen van afbetalingskrediet. Deze bemiddelaars plaatsen advertenties en geven prospectussen uit waarin kredieten worden aangeboden.

De voorstellen van de commissie om de voorschriften inzake het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage ook op deze «afbetalingsbemiddelaars» van toepassing te doen zijn en om, indien het optreden als afbetalingsbemiddelaar niet onder de huidige bepalingen van de Wet op het afbetalingsstelsel 1961 (Stb. 1976, 505) valt, alsnog in de wet voorzieningen te treffen om dit te realiseren, nemen wij gaarne over. De hiertoe nodige bepalingen zijn neergelegd in een nieuw derde en vierde lid van artikel 30 van de wet.

3. De strekking van het wetsontwerp

De bepalingen van de huidige Wet op het afbetalingsstelsel 1961 maken het reeds mogelijk afbetalingsleveranciers te verplichten tot het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage bij het aanduiden van de prijs van de betreffende zaak of dienst. Het onderhavige ontwerp strekt ertoe ook met betrekking tot afbetalingsfinanciers en afbetalingsbemiddelaars de grondslag voor deze verplichting te leggen.

Het afbetalingskrediet kan niet geïsoleerd worden gezien. De regeling van het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage moet gelden voor de gehele markt voor consumptief krediet. De Commissie Wet op het consumptief geldkrediet heeft daar in haar advies van 3 juli 1979 ook uitdrukkelijk op gewezen. Deze commissie was door de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk om advies gevraagd. Binnen de commissie bestaat overeenstemming om, naast het vermelden van de kredietvergoeding in bedragen, tevens de bijbehorende kredietvergoedingspercentages op jaarbasis te vermelden. Over de te volgen berekeningsmethode lopen de meningen uiteen.

De Wet op het consumptief geldkrediet (Stb. 1972, 399) maakt het nu reeds mogelijk dat regelen worden gesteld, strekkende tot het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage in prospectussen en bij andere wijzen van aanbidding van kredieten door kredietgevers. Indien het ontwerp van wet tot wijziging van de Wet op het consumptief geldkrediet (Kamerstukken II, zitting 1979–1980, 16 215) tot wet zal zijn verheven, zullen dergelijke regelen ook gesteld kunnen worden ten opzichte van kredietbemiddelaars. Ten einde de instellingen die onder de Wet op het consumptief geldkrediet vallen tevens te kunnen verplichten tot het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage in de akte van de overeenkomst van kredietverlening, wordt bij dit ontwerp tevens voorzien in wijziging van die wet.

Het ligt in ons voornemen om de verschillende hierboven omschreven bevoegdheden na de totstandkoming van de beoogde wetswijziging tegelijkertijd te gaan hanteren voor de onder de beide te wijzigen wetten ressorterende marktsectoren. Hierbij zal één berekeningsmethodiek worden voorgeschreven, namelijk berekening van het effectieve kredietvergoedingspercentage op jaarbasis en op basis van samengestelde interest.

In het licht van het uitgangspunt dat de regeling van het vermelden van het effectieve kredietvergoedingspercentage moet gelden voor de gehele markt, zal de Minister van Financiën aan de Nederlandsche Bank verzoeken met de representatieve organisaties van het kredietwezen in overleg te treden opdat bij verlening van consumptief krediet door de onder de Wet toezicht kredietwezen (Stb. 1978, 255) vallende instellingen overeenkomstige regels in acht zullen worden genomen.

II. ARTIKELEN

Artikel I (onderdeel A)

In artikel 30, eerste lid, van de Wet op het afbetalingsstelsel 1961 is de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken neergelegd om regelen

te stellen met betrekking tot de aanduiding door afbetalingsleveranciers van de prijs van de betrokken zaak of dienst. Met gebruikmaking van deze bevoegdheid kan mede vermelding van het effectieve kredietvergoedingspercentage worden voorgeschreven.

In het nieuwe tweede, onderscheidenlijk derde lid van artikel 30 is een overeenkomstige bevoegdheid opgenomen ten aanzien van de aanduiding van voorwaarden die gelden bij door afbetalingsfinanciers en afbetalingsbemiddelaars tot stand te brengen transacties. In een nieuw vierde lid is omschreven dat onder het verlenen van bemiddeling tot het afsluiten van een afbetalingstransactie wordt begrepen: alle bedrijfsmatige verrichtingen en bemoeiingen, gericht op het tot stand komen van een afbetalingstransactie, van iemand die geen partij is bij die transactie. Hieronder valt mede de werkzaamheid van de afbetalingscolporteur als omschreven in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Colportagewet (Stb. 1973, 438), voor zover deze niet zelf als leverancier aan de afbetalingstransactie deelneemt, in het laatste geval zal hij als zodanig overigens ook aan de aanduidingsregelen gebonden zijn.

Artikel II

Artikel 27, tweede lid, van de Wet op het consumptief geldkrediet wordt aangevuld met een zinsnede, welke ertoe strekt dat de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk regelen kan stellen met betrekking tot de vermelding van de kredietkosten in de akte van een overeenkomst van kredietverlening. Met gebruikmaking van deze bevoegdheid kan vermelding van het effectief kredietvergoedingspercentage in die akte worden voorgeschreven.

Artikel III

Door een aanvulling van artikel 1, onder 3°, van de Wet op de economische delicten wordt voorzien in een sanctie op het niet naleven van de nieuwe voorschriften van artikel 30 van de Wet op het afbetalingsstelsel 1961.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Th. M. Hazekamp

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,
G. C. Wallis de Vries